

PETRUS

Svenska kyrkan
TJÖRN

Tidning för Klövedal, Rönnäng, Stenkyrka och Valla församlingar

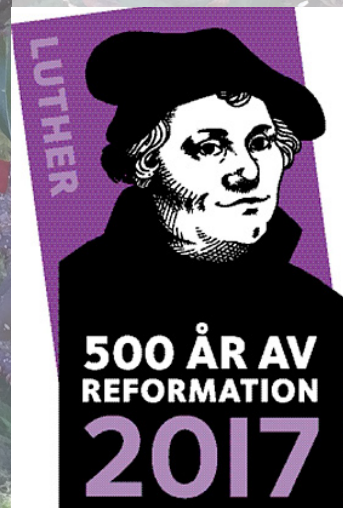
Nr 3 2016

ALLHELGONAHELGEN SID 4

SÅNGEN SOM DIAKONI SID 6

ÄRVET
EFTER
LUTHER
SID 11

NY CEREMONILOKAL SID 5

VÅRA KÖRER SID 8

DÄRFÖR SKA JAG TILLHÖRA KYRKAN SID

LEDARE OCH REDAKTION

Innehållsförteckning

Ledare och redaktion	s. 2
Personalnytt	s. 3
Allhelgonahelgen	s. 4
Ceremonilokal	s. 5
Sången är diakoni	s. 6–7
Körsång är folkrörelse	s. 8–9
Livbojen	s. 10
Luther och reformationen	s. 11

DÄRFÖR HAR DU FÅTT DENNA TIDNING

Distribution av denna tidning är oadresserad direktreklam (ODR). Den tjänsten får Posten sälja för så kallad icke kommersiell information. Dit hör till exempel information från politiska partier och religiösa organisationer. Den här typen av information delas ut oavsett om man undanbett sig reklam eller inte. Vi vet att varje gång vi delar ut information på det här sättet blir en del glada och andra irriterade. Till er som inte vill ha tidningen ber vi om ursäkt att vi stör och ber er lägga den i pappersåtervinningen. Er andra önskar vi en stunds trevlig läsning.

För 30 år sedan deltog jag i något som kallades "Kamratprojekt". Tjugo ungdomar reste till och levde ett halvår i Swaziland i södra Afrika. Den upplevelsen förändrade mitt liv och här blev det bland annat uppenbart för mig att sången är liv. Sången bär tro, vardag, glädje, sorg och politisk kamp.

Där mötte vi också sångerna i ögonhöjd, sångerna som tar avstamp i vardagen och kampen. Sången, musiken och rytmerna som ett alltid närvarande förhållningsätt, en integrerad och naturlig del av livet.

Ett folk med sånger kan inte dö! Genom historien finns mängder med exempel. Negro spirituals, gospel, blues som växte fram ur slaveriet i den amerikanska södern och utvecklades vidare i en förtryckt svart befolkning. Frikyrkorörelsen med alla väckelsesånger (som lever kvar) i protest mot en trång och förtryckande kyrkosyn.

Joe Hill och många andra som med sina sånger bar strejkande i den amerikanska fackföreningsrörelsens gryning. Utvandrade och flyktingar som vårdar sin sångskatt från hemlandet.

Sången som kamp och identitetsskapare har alltid varit viktig. Jag tänker att så är det också i en yngre, uppväxande, generation där musik och texter i stor (större än tidigare?) utsträckning är livstolkare. På en mängd olika vis.

I denna ström, eller erfarenhet, står också vi som kyrka. Vi vet att många människor möter tron och kyrkan första gången i musiken – det kan vara körengagemang, musikgudstjänster, konserter eller någon särskild psalm. Vi som kyrka har i det en fantastisk möjlighet och ett ansvar. Ansvar att ta det på allvar genom att tydliggöra och bibehålla den musikskatt vi har i psalmbok, liturgi och så kallad klassisk musik som oftast ursprungligen skapades för/i kyrkan.

ETT FOLK MED SÅNGER KAN INTE DÖ!

Men, och det är ett viktigt men, vi som kyrka har också att se, använda och respektera all musik, i olika genrer, som är bärare av mysteriet för så många människor. Musik vi ibland klassar som profan (vårslig) i kontrast till så kallad sakral (kyrklig) musik. För mig är uppdelningen onödig och kontraproduktiv – för mig är all musik sakral, i det att den bejakar, tolkar och bär livet och oss.

Ett folk utan sånger dör - en kyrka utan sånger gör det definitivt! Vi måste sjunga och till det måste vi ha modet att komma vidare, prova nytt och utmanas av all musik. Det ryms, och något gott händer i mötet mellan olikheter. Att vara kyrka och sjunga sånger hänger samman på många sätt – inte minst i att ingetdera är statiskt, utan ständig utveckling, ständig process.

Foto: Malin Lingnert

Johan Ernstson
Kyrkoherde

Svenska kyrkan

TJÖRN

KLÖVEDAL, RÖNNÄNG, STENKYRKA OCH VALLA FÖRSAMLINGAR

PETRUS

Nr 3 2016

Delas ut till alla hushåll på Tjörn

Upplaga: 8 000

Tryck: Risbergs Information & Media AB

Ansvarig utgivare: Johan Ernstson

Titta gärna in på vår webbsida: www.svenskakyrkan.se/tjorn

Följ oss på vår blogg:
<http://blogg.svenskakyrkan.se/svenskakyrkantjorn/>

Redaktion:

Carina Etander Rimborg

Kommunikatör

carina.etander.rimborg@svenskakyrkan.se

0733 230 502

Johan Ernstson

Kyrkoherde

johan.ernstson@svenskakyrkan.se

0733 230 503

Sven Eckerdal, musikpedagog

Erika Andersson, församlingspedagog

Omslagsbild: Om inte annat anges är bilderna tagna av Carina Etander Rimborg.

Petrus trycks på miljövänligt papper

Svenska kyrkan Tjörn

Hamngatan 17, 471 32 Skärhamn

Telefon växel: 0304 66 00 55

www.svenskakyrkan.se/tjorn

Nästa nummer av Petrus utkommer strax innan jul.

Svenska kyrkan Tjörn finns på Facebook.

ERIKA ANDERSSON, FÖRSAMLINGSPEDAGOG.
BYTER TJÄNST FRÅN RÖNNÄNG TILL VALLA.

Hej Erika!

Hur vill du beskriva dig själv?

Jag är en glad ölänning som flyttade till Tjörn för 16 år sen. Jag har arbetat på Långekärns och Källekärns skolor innan jag bytte arbete och blev pedagog i Svenska kyrkan. Jag har sedan jag var barn varit aktiv i Svenska kyrkan.

Varför ville du jobba i Svenska kyrkan Tjörn?

Jag trivs bra i min roll som pedagog i Svenska kyrkan och ville jobba på Tjörn som är närmare hemma.

Vad ser du mest fram emot med ditt nya jobb?

Jag ser fram emot att få möta och lära känna barn, ungdomar och familjer i Valla församling och på hela Tjörn.

Hur vill du utveckla Svenska kyrkan Tjörn?

Jag vill vara en del av Svenska kyrkan Tjörn och arbeta för att barn och ungdomar ska få sin plats i kyrkan.

LOTTA AXELSSON, FÖRSAMLINGSPEDAGOG,
RÖNNÄNGS FÖRSAMLING. KOMMER NÄR-
MAST FRÅN EN TJÄNST SOM FÖRSKOLLÄRARE.

Hej Lotta!

Hur vill du beskriva dig själv?

Jag är glad, öppen och positiv och bor på Tjörn. Jag har arbetat på förskola i Rönnäng i 30 år.

Varför ville du jobba i Svenska kyrkan Tjörn?

Jag vill jobba med barn och älskar musik. Förut har jag gjort sådan uppgifter som frivillig - men nu ville jag göra det i mitt yrkesliv också.

Vad ser du mest fram emot med ditt nya jobb?

Att få dela med mig av min tro, att få mer tid för samtal.

Hur vill du utveckla Svenska kyrkan Tjörn?

Först vill jag se vad som finns och lära mig det. Sen hoppas jag att vi kanske kan nå nya grupper. Att kyrkan finns som komplement till allt annat i samhället.

Om du har en smartphone kan du skanna denna QR-koden för att se vår kalender i din telefon.

MARIE BRONEDAHL, församlingsassistent, (Rönnäng) har efter ett studieuppehåll slutat sin tjänst och går vidare till nya uppgifter.

HELENE NYKVIST, vaktmästare (Skärhamn och Kyrkans Hus) har slutat sina tjänst och går vidare till nya uppgifter.

Vi tackar dem båda för deras tid hos Svenska kyrkan Tjörn och önskar dem båda två lycka till!

NY ASKGRAVPLATS

På Stenkyrkas kyrkogård har anlagts en ny askgravplats som tagits i bruk under hösten.

Där får de anhöriga vara med när askan grävs ner. Platsen markeras med en minnesplatta men får inte göras personlig. Det finns en gemensam plats att ställa blommor och ljus. Det är så kallad begränsad gravrätt.

Askgravplats finns också vid Valla kyrkogård.
Det finns en mängd olika gravskick

och på Tjörn har vi kistgravar, urngravar, minneslund och askgravplats. Läs om de olika gravskicken och vad de innebär på vår webbsida.

<https://www.svenskakyrkan.se/tjorn/gravplatser-och-gravskick>

ALLHELGONAHELGEN

ALLHELGONAHELGEN - GRAVSMYCKNING

Allhelgonahelgen innehåller två helgdagar. Allhelgonadagen infaller alltid 1 november, men är inte längre en fast helgdag utan är en rörlig helgdag som firas den lördag som infaller mellan 31 oktober och 6 november.

2016 infaller Alla helgons dag lördag 5 november. Alla själers dag firas dagen efter, på söndagen 6 november. Traditionellt är det den dag man minns och

hedrar sina döda närstående.

Tidigt i den kristna kyrkan började man fira helgon och minnet av martyrer. Helgon var människor man höll särskilda, heliga. Till martyrer räknas människor som dött för sin tro.

För cirka tusen år sedan införde den tyskromerske kejsaren Ludvig den fromme en gemensam dag för alla de

helgon som inte kunde få egna dagar i almanackan.

HALLOWEEN

Är en irländsk och amerikansk tradition som firas 31 oktober och har inget med den svenska traditionen att hedra bortgångna släktingar eller gravsmäckning att göra.

I SAMBAND MED ALLHELGONAHELGEN HAR VI EXTRA ÖPPET FÖR BÖN OCH ANDAKT I VÅRA KYRKOR SAMT BJUDER PÅ KAFFE I FÖRSAMLINGSHEMMEN.

ÖPPETTIDER KLÖVEDAL

Torsdag 3 november - Fredag 4 november kl. 11-16.

ÖPPETTIDER RÖNNÄNG

Tisdag 1 november - Fredag 4 november kl. 11-16.

ÖPPETTIDER STENKYRKA

Torsdag 3 november - Lördag 5 november kl. 11-16.
Diakon eller präst finns tillgänglig för samtal fredag 4 november från kl 14 och lördag mellan kl. 11-16.

ÖPPETTIDER VALLA

Onsdag 2 november - lördag 5 november kl 9-16.
Diakon tillgänglig för samtal fredag samt lördag kl. 14-17.
Fredag 4 november kl 15 Musik i Valla kyrka
"Vila i din väntan" med Barbro Wiskari och Sven Eckerdal.

GUDSTJÄNSTER

LÖRDAG 5 NOVEMBER

11:00	Skärhamns kyrka	Gudstjänst
11:00	Klövedals kyrka	Gudstjänst
11:00	Rönnängs kyrka	Högmässa
16:00	Stenkyrka kyrka	Andakt
17:00	Valla kyrka	Fauré Requiem
18:00	Klädesholmens kyrka	Musikgudstjänst

SÖNDAG 6 NOVEMBER

16:00	Stenkyrka kyrka	Minnesgudstjänst
17:00	Rönnängs kyrka	Minnesgudstjänst
17:00	Valla kyrka	Ljuskudstjänst
18:00	Klövedals kyrka	Minnesgudstjänst

CEREMONILOKAL

CEREMONILOKAL PÅ TJÖRN

DEN 1 SEPTEMBER INVIGDE SVENSKA KYRKAN TJÖRN EN NYBYGGD CEREMONILOKAL, BELÄGEN BREDVID STENKYRKA KYRKA.

Ceremonilokalen är religiöst neutral till sin utformning och erbjuds dem som önskar borgerlig begravning. Lokalen kan också användas av dem som vill ha begravningsakt i annan religiös ordning.

Svenska kyrkan Tjörn är huvudman för begravningsverksamheten på Tjörn och måste kunna erbjuda en religiöst neutral begravningslokal. Detta regleras i begravningslagen (SFS 1990:1144).

Att vara huvudman innebär att ha ansvaret för att hela begravningsverksamheten fungerar. Det är helt enkelt en samhällsuppgift som Svenska kyrkan Tjörn gör på uppdrag av staten. Det gäller att ha personal för skötsel av kyrkogårdar och lokaler för att kunna genomföra begravningar, oavsett vilken tro eller samfund som den som ska begravas tillhör.

Den nybyggda ceremonilokalen möter bättre upp det behov som finns av olika typer av lokaler för till exempel en borgerlig begravning.

Arkitektfirma Mats och Arne har ritat den nya lokalen och kostnaden har varit 4,6 miljoner kronor. Lokalen

rymmer 70 personer och är neutral i sina färger. Det finns möjlighet att smycka lokalen för varje enskild begravning.

Bygget av ceremonilokalen finansieras av begravningsavgiften som alla medborgare som är bosatta på Tjörn betalar via sin skattese del.

Begravningsavgiften är en avgift som betalas av alla bofasta i hela landet och från och med 2017 kommer den avgiften att vara lika stor över hela landet.

I begravningsavgiften ingår rätt till

- Gravplats eller motsvarande i 25 år.
- Gravsättning (inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande).
- Vissa transporter.
- Kremering.
- Lokal för förvaring och visning.
- Lokal för begravning (med eller utan religiösa symboler).
- Skötsel av allmänna ytor på kyrkogården och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar.

Läs mer om våra olika gravskick och om begravning på vår webbsida. Där hittar du också information om ceremonilokalen.

<https://www.svenskakyrkan.se/tjorn/ceremonilokal>

TEXT: CARINA ETANDER RIMBORG

Källa: Wikipedia och Svenska kyrkans webbsida

Foto: Jim Elfström/IKON

**”VAR INTE RÄDD DET FINNS ETT
HEMLIGT TECKEN”**

**SÅNGER OM LJUS OCH HOPP
I EN MÖRK VÄRLD**

**VALLA KYRKA
LÖRDAG 5 NOVEMBER KL 17.00**

REQUIEM GABRIEL FAURÉ

ANNA KECZÁN, SOPRAN
CHRISTIAN PETERSÉN, BARYTON
INSTRUMENTALISTER
VALLA KYRKOKÖR UNDER
LEDNING AV BARBRO WISKARI

SÅNGEN ÄR DIAKONI

Foto: Carina Etander Rimborg. Fotograferade vid ett senare tillfälle än artikeln skrevs.

SÅNGEN ÄR DIAKO

"JAG BLIR SÅ GLAD NÄR JAG SER DIG."

MED DEN GLADA BARNSÅNGEN INLEDER KYRKOMUSIKER BARBRO WISKARI MÅNDAGENS SÅNGSTUND PÅ VALÅSENS ÄLDREBOENDE, TJÖRNS KOMMUNS BOENDE FÖR DEMENTA.

NÅGRA AV patienterna sjunger genast med. Andra stampar takten med foten eller klappar lätt i händerna.

– Jag brukar kicka igång med sångerna direkt, säger Barbro Wiskari. Jag ägnar mig inte åt så mycket mellan-snack, det drar ner på tempot.

Barbro Wiskari har haft de här sångstunderna för dementa äldre människor i drygt sex år. Varje måndag klockan 10.30. Kontinuiteten är viktig och hon bryter den bara för några semesterveckor på sommaren.

Barbro har arbetat ut en form som hon vet fungerar. Den bygger på de

lärdomar hon fick under tre års utbildning i funktionsinriktad musikerterapi. Så det är inget mambojambo, fritt ur hjärtat.

Någon halvtimme innan sångstunden börjar kommer Barbro till Valåsens äldreboende i Källekärr mitt på Tjörn, i Stenkyrka församling. Efter att ha hälsat på några i personalen börjar hon genast att möblera om i det vackra dagrummet. Hon ställer ut stolarna i en halvcirkel, pianot rullar hon fram mitt emot så att hon kan möta allas blickar när de sjunger. Hon lägger fram några häften med förtryckta sånger och psalmer.

DAGEN TILL ära är Barbro Wiskari sminkad och uppklädd i en turkosblå kofta, en grön sjal och ett flerfärgat halsband.

– Jag vill att de boende ska bli glada. Mycket i deras tillvaro är långsamt

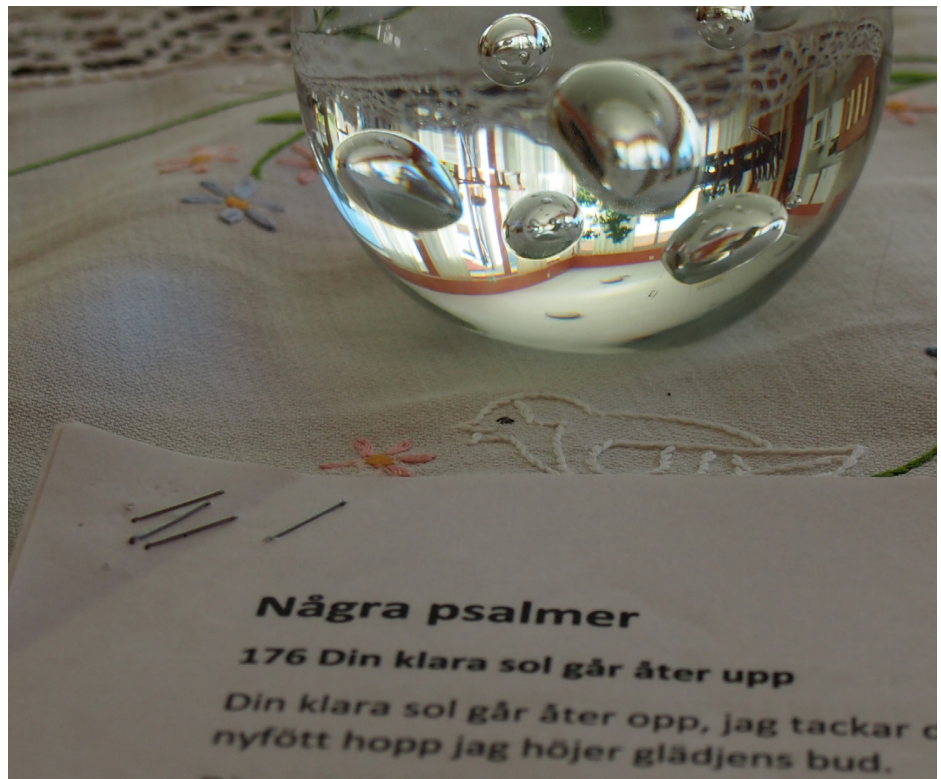
och trögt. Den här stunden ska vara ett välkommet avbrott.

I Valla församling är verksamheten på Valåsens äldreboende prioriterad. När Barbro Wiskari skulle minska antalet arbetsuppgifter för att kunna bli teamledare så bad kyrkoherden Johan Ernstson henne särskilt om att stanna kvar på Valåsen och på särskolan.

– Det här är diakoni, säger han bestämt. Att se och låta människor växa. Det gäller för kyrkan att hitta en verklighet tillsammans med dessa människor och inte bara dyka upp då och då som gubben ur lådan.

Barbro Wiskari håller med.

– Jag tycker de här sångstunderna är underbart roliga. Jag är så glad att möta de gamla och kunna göra skillnad för dem.

ONI FÖR DEMENTA

Om några minuter är klockan 10.30 denna måndagsförmiddag. Valåsens boende samlas i dagrummet. En del kommer stödda på käpp eller rollator, andra blir skjutsade i rullstol, men somliga går för egen maskin.

Barbro hälsar lika hjärtligt på alla och nämner dem vid namn. Några deltagare bor inte på Valåsen men kommer troget varje måndag för att få sjunga. Sture Bohlin och hans sambo Leena Olsson är två av dem.

– Vi tycker det är jätteskoj att sjunga, säger Sture. Dessutom gör jag lite nytta när jag hjälper till att dela ut sänghäftena. Den här stunden ger mig väldigt mycket.

”Jag blir så glad när jag ser dig”. Barbro Wiskari slår an de första tonerna på pianot.

HON HÅLLER ljudbilden så tydlig som möjligt, förklarar hon. Trycker inte ner fortpedalen, som binder samman klanger, utan har båda fötterna på golvet.

Så följer ”Vi går över daggstänkta berg, fallera” och ”Brännö brygga” i rask takt.

Sångerna varierar från ungdomens schlager till Taube-visor och kända psalmer. Igenkänningsfaktorn är hög.

– Det gäller att hålla vakenhetsnivån och att ha verktyg för det, säger Barbro.

Mitt i sångstunden har hon lagt in ett litet gympass. De som orkar står upp och viftar med fingrar och händer. Samma rörelser går att göra i sittande ställning.

Ett tjugotal sånger och 45 minuter senare avrundar Barbro Wiskari. Hon lånar åter en vers från en barnsång:

– Nu vill vi säga ha det bra, vi tackar för i dag.

Barbro Wiskari börjar och slutar alltid med samma sånger. Det är viktigt att rama in sångstunden så att de boende känner igen sig.

– Jag vill uppmuntra mina kyrkomusikerkolleger att göra något liknande i sina församlingar, säger hon innan vi skiljs åt.

– Vi har så mycket kompetens. Och den här verksamheten är väldigt givande och uppskattad.

TEXT: GUDRUN RÅSSJÖ

010-199 34 52

GUDRUN.RASSJO@KYRKANSTIDNING.SE

Artiklen är publicerad med tillåtelse av Kyrkans Tidning där den först publicerades i nr 19/2016.

KÖRSÅNG ÄR FOLKRÖRELSE

KÖRSÅNG ÄR SEDAN MER ÄN HUNDRA ÅR EN STOR FOLKRÖRELSE I SVERIGE, OCH NÄRMARE 600 000 PERSONER BERÄKNAS SJUNGA I OLIKA TYPER AV KÖRER.

Att sjunga i kör är Sveriges största och mest levande folkrörelse. Svenska kyrkan har alltid varit en av de största arrangörerna av körverksamhet.

Så Svenska kyrkan Tjörn följer bara en sedan länge inövad tradition.

Körsång har bevisade hälsoeffekter och ger människor ur olika sociala sammanhang tillfälle till umgänge. Det finns en fantastisk skatt av kyrkomusik just för kör.

Till exempel är att sjunga i barnkör inte bara att sjunga i kör. Det är också att göra roliga rytmiska övningar och lekar. Att få öva sig på att sjunga i stämmor och använda instrument. Att få leka, busa och pyssla. Och lära känna nya kamrater.

HITTA TILL KYRKAN

Det är nog fler som har hittat en gemenskap i kyrkan genom sång, än genom ord, för att referera till Martin Luther.

Som körsångare får alla möjlighet att använda musiken, både för egen del och för att förmedla något till andra.

BARNKÖRER

<https://www.svenskakyrkan.se/tjorn/barn-och-ungdomskorer>

TISDAG

14:00 Minikören i Valla
(årskurs 0-2)

15:00 Barnkören i Valla
(årskurs 3-5)

BÅDA I MYGGENÄS FÖRSAMLINGSGÅRD.

16:00 Barnkören i Skärhamn
(årskurs 2-4)

SKÄRHAMNS FÖRSAMLINGSGÅRD.

ONSDAG

13:00 Barnkören Havs-Stjärnan
(årskurs 0-1)

15:00 Barnkören Korallen
(årskurs 2-uppåt)

BÅDA I RÖNNÄNGS FÖRSAMLINGSHEM.

18:00 Barnkören i Klövedal
(årskurs 0-uppåt)

KLÖVEDALS FÖRSAMLINGSHEM.

Sången och musiken är ett språk som talar direkt till hjärtat på ett sätt som går utöver orden. Att sjunga med i en kyrkokör medför mycket.

Våra musiker och körledare är levande bevis på att barnkör och körsång är kan bidra till livslånga och livsavgörande beslut. Att sjunga och att leda barnkör är något som alla Tjörns kyrkomusiker brinner för. Och jag tror det märks!

HITTA DIN KÖR

Så jag hoppas att du hittar den barnkör, den tid, dag och plats som fungerar och att du får många härliga sångårar framöver.

TEXT: CARINA ETANDER RIMBORG

Källa: Wikipedia och Svenska kyrkans webbsida

Foto: Magnus Aronson/IKON

Foto: Alex & Martin/IKON

SJUNG OCH SPELA

Du är välkommen till den nya ungdomskören på Tjörn.

Alla är välkomna, både du som gillar att sjunga och du som tycker om att spela ett instrument. Vi hittar en uppgift för dig.

Alla kommer att vara med och sjunga en stund varje gång vi möts.

Om du behöver något att äta är du välkommen från kl. 17:00. Terminen började onsdag 7 september. Sedan möts vi alla onsdagar till och med 14 december. När kören kommit igång kommer vi att vara med i kyrkan några söndagar varje termin.

NÄR? Onsdagar kl. 18:00 – 19:30, start den 7 september.

VAR? Kyrkans Hus i Källekärr.

VEM? Ungdomar 14 – 20 år.

ANSVARIG? Sven Eckerdal
0733 230 558

För dig som är med finns en möjlighet att få enskild undervisning i piano, sång eller orgel. Om intresse finns kan vi så småningom ordna med introduktion till slagverk och ljudteknik.

KÖRSÅNG ÄR FOLKRÖRELSE

"SÅNGER OCH MÄSSA PÅ HELIG MARK"

PETER SANDWALL är en av Sveriges mest erkända musiker och har varit verksam i musiklivet i över femtio år. Han har bland annat skrivit musikalen "Befriad". Sedan tjugo år är han musikledare vid NLA Högskolan Staffeldsgate i Oslo, Norge.

Peter medverkar i en **KÖRHELG I RÖNNÄNGS KYRKA** och församlingshem helgen **12-13 NOVEMBER**. Helgen anordnas av Rönnängs Kyrkokör, men det finns plats för fler körsångare att vara med.

Övningar på lördagen kl. 13-19 med avbrott för fika. Alla medverkar sedan i söndagens mässa i Rönnängs kyrka kl. 11.00 med temat "Sånger och mässa på helig mark". Deltagaravgift för noter och fika ca 200 kronor.

Anmälan senast 1 november 2016 till Görel Forsström,
gorel.forsstrom@svenskakyrkan.se

Foto: KPK Foto

Peter Sandwall

VUXENKÖRER

<https://www.svenskakyrkan.se/tjorn/vuxenkorer>

TISDAG

19:00 Klövedals kyrkokör
KLÖVEDALS FÖRSAMLINGSHEM.

ONSDAG

19:00 Stenkyrka kyrkokör
SKÄRHAMNS FÖRSAMLINGSGÅRD.
19:00 Valla kyrkokör
MYGGENÄS FÖRSAMLINGSGÅRD.

TORSDAG

18:30 Rönnängs kyrkokör
RÖNNÄNGS FÖRSAMLINGSHEM,
19:00 Klädesholmens kyrkokör
KLÄDESHOLMENS FÖRSAMLINGSHEM.

Klövedals kyrkokör sjunger i Klövedals kyrka november 2015. Foto: Privat.

JAG TRÄFFAR SUSANNE KLEMETS OCH KERSTIN ANDERSSON EFTER MORGONBÖNEN I KYRKANS HUS. VID KAFFET PRATAR VI OM KLÖVEDALS KYRKOÖR.

- Jag har varit med sedan 1980 berättar Kerstin. Ändå har jag bara haft två olika körledare. Sedan 14,5 år är det Susanne Klemets som leder kyrkokören i Klövedal.

Just nu är det 27 medlemmar i kören varav åtta herrar. Kören sjunger en blandad repertoar och ungefär en gång i månaden är de med i någon gudstjänst i församlingen. Det blir givetvis fler uppsjungningar under påsk och jul.

- Det är så roligt att sjunga säger Kerstin med ett stort leende. Man blir som en stor familj och vi har så roligt tillsammans.

Susanne berättar att det är förnyelse i kören. Varje år brukar det tillkomma någon ny och någon slutar av olika anledningar. Men det finns givetvis plats för fler. Det är ingen provsjungning utan alla är välkomna.

- Vi har alltid noter, berättar Susanne. Även om inte alla kan läsa noter så kan man följa om det går upp eller ner.

Sångerna väljer hon utefter söndagens texter i gudstjänsten. Och ibland kom-

mer det också tips från någon i kören.

KÖRRESA TILL OXFORD

- I våras gjorde vi en rolig resa till Oxford, berättar Kerstin entusiastisk. Två av våra körmedlemmar har bott där och vi reste dit och sjöng i flera engelska gudstjänster och träffade körer där.

- Vid en gudstjänst, när vi skulle öva innan, så började de spela i kyrkklockorna. Vi trodde de skulle spela en kort stund, men de höll på i 45 minuter, skrattar Kerstin. - Ja, ler Susanne, det var inte helt enkelt att hålla uppsjungning och övning då.

MÄKTIG KÖR

Kören brukar också göra något tillsammans med alla de övriga körerna hos Svenska kyrkan Tjörn någon gång per år.

- Det är roligt - då blir vi ju över 125 personer i kören. Det är mäktigt, säger Susanne.

Det går inte att missa att både Susanne och Kerstin älskar att sjunga och vara med i kören. Och Susanne säger att hon tycker det är jätteroligt att hela tiden leta ny repertoar till kören.

Kyrkokören i Klövedal har också en särskild uppgift vid gudstjänsten. De ansvarar för kyrkkaffet varje gudstjänst. - Detta är unikt och något som kören uppskattar, berättar Susanne.

TEXT: CARINA ETANDER RIMBORG

KYRKOMUSIKER

En kyrkomusiker är ansvarig för gudstjänstmusiken och att leda körer i församlingen.

Hos Svenska kyrkan Tjörn är också många av våra pedagoger ansvariga och medverkande i musik och barnkörverksamheten.

Kontaktuppgifter till all vår personal finns på

<https://www.svenskakyrkan.se/tjorn/personal>

SUSANNE KLEMETS
Klövédals församling
Kantor

GÖREL FORSSTRÖM
Rönnängs församling
Kantor

**BIRGITTA AURELL -
KECZCÁN**
Stenkyrka församling
Organist

BARBRO WISKARI
Valla församling
Kantor

SVEN ECKERDAL
Svenska kyrkan Tjörn
Kantor, musikpedagog

LIVBOJEN

Barn- och ungdomsverksamheten Livbojen vänder sig till dig som är 7-20 år och som har någon i din närhet som dricker för mycket alkohol, använder droger eller är psykiskt sjuk.

Livbojen erbjuder stödgrupper dels för barn 7-12 år, dels för tonåringar 13-20 år. De kan även erbjuda enskilda samtal för den som så önskar. På mötena träffar du andra i din ålder som är i en liknande situation.

Grupperna träffas en gång i veckan. Man fikar och pratar om viktiga saker. Du får lära dig mer om alkohol, drogmissbruk och psykisk ohälsa, och hur det påverkar hela familjen.

De som arbetar med Livbojen har tystnadsplikt och verksamheten är helt kostnadsfri för den som besöker grupperna.

Förfrågan om att delta i Livbojens barn- och ungdomsverksamhet kan göras direkt av förälder till verksamheten.

Livbojens verksamheter finns på Familjecentralen, Almö Läkarhus i Myggenäs.

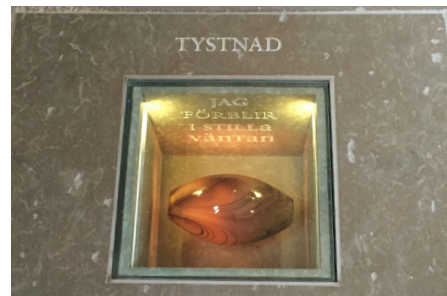
Livbojen drivs av Tjörns kommun i samverkan med Svenska kyrkan Tjörn.

TELEFON: 0766-341385, 0766-341998

E-POST: livbojen@tjorn.se

<https://www.svenskakyrkan.se/tjorn/livbojen---stodgrupper>

RETREATDAG

*"FÖLJ MED MIG BORT...
SÅ ATT NI KAN VILA ER LITE"*

– Jesus

Allt inramat av bön, meditation och mässa i Taizéton. Här finns möjlighet att måla med akvarellfärger, få avspänningsmassage och enskilt samtal eller bara vara. Största delen av dagen är vi tillsammans i tystnad.

NÄR:

Söndag 30 oktober kl. 10:00-18:00

VAR:

Rönnängs kyrka och församlingshem

KOSTNAD:

150 kronor. Då ingår fika och lunch.

ANMÄLAN:

Senast 18 oktober. Först till kvarn gäller. Begränsat antal platser.

Anmäl till diakon Katrin Sörbris

Telefon: 0733 23 05 16

E-post: katrin.sorbris@svenskakyrkan.se

Kyrkoval

17SEP2017

Du som är medlem i Svenska kyrkan och på valdagen 17 september 2017 har hunnit fylla 16 år är välkommen att rösta i kyrkovalet.

Läs mer på vår webbsida.

<https://www.svenskakyrkan.se/tjorn/kyrkoval-2017>

En musikgudstjänst i Tacksägelsehelgen med Nya Motettensemblen. En kammarkör med medlemmar från Göta älvdalen och Göteborg. Dirigent är Peter Corneliusson.

VÄLKOMMEN TILL VALLA KYRKA

LÖRDAG 8 OKTOBER KL 18.00

"ALLT ÄR JUBEL OCH SÅNG"

Foto: Svenska kyrkan Skepplanda

LUTHER OCH REFORMATIONEN

REFORMATIONEN HAR SATT DJUPA SPÅR I SVENSK KULTUR. OCH VI SNACKAR INTE DYSTER PLIKTKÄNSKA OCH ASKETISK LIVSSTIL. NEJ, LUTHERS ARV ÄR LÄSKUNNIGHET OCH JÄMLIKHET.

Den 31 oktober 1517 spikade munken Martin Luther upp 95 teser om den så kallade avlaten, på kyrkporten i Wittenberg. Den medeltida kyrkan hade börjat sälja avlatsbrev, och genom att köpa ett sådant kunde den som hade syndat få förlåtelse utan att behöva göra någon särskild botgöring. Kyrkan behövde pengar till det stora bygget av Peterskyrkan i Rom bland annat. Detta köpsläende med synd och botgöring upprörde Martin Luther, men när han spikade upp sina teser hade han nog knappast tänkt sig vilka enorma konsekvenser det skulle få.

Redan 1527 beslutade riksdagen i Västerås att kyrkan i Sverige skulle bryta med Rom för att i stället följa den tyska reformationens spår. Vid ett möte i Uppsala 1593 slutfördes övergången.

-Orsaken till att Sverige blev protestantiskt var inte att svenska folket var missnöjda med den katolska kyrkan eller påven. Tvärtom, 1400-talet var ett mycket fromt århundrade. Men kungamakten såg att Luthers läror kunde stärka statsbygget. Särskilt idén om de två regementena, det andliga och det världsliga. Båda lika kristna och båda lika mycket värda, passade när Gustav Vasa ville få ihop landet under sig, förklarar Urban Claesson, professor vid Högskolan Dalarna.

Men Luther var också populär bland vanligt folk. Hans pamfletter köptes och lästes. Detta skapade en helt ny, horisontell gemenskap, som katolska kyrkan aldrig konfronterats med tidigare.

Martin Luther ville att varje människa själv skulle ta ansvar för sin Gudsrelation. Därför behövde hon ha en grundläggande kunskap om kristen tro, vad som står i bibeln och vilka dogmer som gäller för kyrkan. Luther översatte Bibeln till tyska och hans översättning spreds snabbt.

Han författade också en liten katekes som presenterade och förklarade tio Guds bud, Herrens bön, Trosbekännelsen, dopet och nattvarden.

Boktryckarkonsten utvecklades vid samma tid som Luther var verksam och hans skrifter fick därför en spridning som inga andra dittills.

För det första blev reformationen ett kunskapslyft. Katekesen spreds verkligen över hela landet. 1686 lagstodades att alla skulle lära sig läsa för att bättre lära sig katekesen. Barn lärde sig läsa hemma eller av byns präst eller kantor.

-Detta planterade ett viktigt frö för framtiden, säger Claesson. Folk läste, började diskutera, tänka själva och reformera samhället. Att vi har demokrati har vi delvis Luther att tacka för. Idag har vi en väldigt stark tilltro till det skrivna ordet. Vi förmedlar kunskap genom broschyrer och hemsidor.

Luther la stor vikt vid hushållet som social gemenskap. Husbonden hade ansvar för alla i hushållet och skulle se till att alla var mätta, klädda och läskunniga.

-Luthers tankar var mycket patriarkala, men grundtanken är att ingen ska lämnas utanför. Idag finns det omhändertagande sättet att tänka kvar. Ett arv som ofta kommit att misstolkas är Luthers teologi som betonar att varje människa är syndig och aldrig på egen hand kan "jobba sig ur sin synd".

Endast tack vare Guds oändliga nåd finns frälsning för alla, enligt Luther.

Men dessa tankegångar har bidragit till en stark samhällsgemenskap.

- Trots att Sverige är ett av världens mest individualistiska länder har vi en mycket hög tilltro till politiska beslut och gemensamma aktioner. Det kommer ur tanken att en enskild människa måste lita till något som är större, menar Urban Claesson.

Ibland omtalas Luther i samband med plikt-känsla, hög arbetsmoral och ett asketiskt liv. Men Luther själv var levnadsglad och betonade ofta att vila och njutning måste få ta plats i livet. Han sa mycket lite om nykterhet eller arbetsmoral.

Luther hade en ganska pessimistisk syn på människan. Hon var syndig. Men genom just denna pessimism blev kroppen, och i viss mån även kvinnan, befriad. Och att mannen skulle ha en särställning inför Gud blev också oviktigt. Alla människor var eländiga stackare.

Även om Luther gjorde skarpa gränser mellan vad som var manligt och kvinnligt, helt i sin tid, hade han tankar som inte alls höll sig inom vad som var norm. Han ville till exempel att hustrun Käti skulle bli förmyndare för deras gemensamma barn om han dog. Men det fick han inte igenom legalt. Hon hade full kontroll på familjens ekonomi och hon försörjde Luthers skrivande genom att driva pensionat för studenter.

Påven kommer 2016 till Sverige för att fira 500-årsjubileet av reformationen tillsammans med representanter för Lutherska världsförbundet. Detta är en mycket stor händelse. Reformationen delade kyrkan och i 500 år har katolska och protestantiska kyrkan varit antagonister. Men från att ha sett på varandra med avsky har kyrkorna närmats sig varandra och idag finns en ömsesidig respekt.

- I generationer har man betonat skillnaderna. Men idag vill ingen hamna i det polemiska som finns i bekännelse-skrifterna.

Samtidigt finns en stor poäng i att lyfta fram Luther i svensk kultur.

TEXT: HANNA WALLSTEN

Källa: Svenska kyrkans intranät. Texten är en kortad version på en längre artikel.

SKÄL ATT TILLHÖRA SVENSKA KYRKAN

TRO

Längtan efter en personlig Gudstro och en vilja att vara med i en gemenskap och ett samtal där denna tro får fördjupas och få näring.

TRADITION

Viljan att vid livets avgöranden skeenden genom kyrkans traditioner och riter få möjlighet att uttrycka glädje och sorg, förundran och bavan.

SOLIDARITET

Möjligheten att stödja församlingens arbete bland människor i samhälle och värld för en mer rättvis och generös värld.

Förhoppningsvis kan du som tillhör Svenska kyrkan känna igen dig i något eller flera av dessa ord och se att genom dig möjliggörs församlingens arbete. Förhoppningsvis ser du som funderar på att gå med i kyrkan, att det finns flera skäl till det. Svenska kyrkan Tjörn vill fortsätta att vara en miljö för levande Gudslängtan, en plats för livets avgörande händelser och ett solidariskt arbete för en skönare värld.

BARN OCH UNGDOMAR

Det är viktigt att stötta unga i en värld som ofta är stökig och förvirrande. Svenska kyrkan på Tjörn arbetar med barn och unga genom olika verksamheter.

DIAKONI/SOCIALT ARBETE

Svenska kyrkan arbetar utifrån att alla människor är lika mycket värda oavsett kön, ålder, sexuell läggning, trosuppfattning och hur mycket pengar man har. Vi satsar resurser och pengar på svaga grupper och individer i samhället. Kyrkan har även ett engagemang för flyktingar, minoriteter och andra som saknar röst i vårt samhälle. Vi finns med på alla äldreboende och vi har även grupper för barn till missbrukare tillsammans med kommunen.

BRÖLLOP

Om ett par vill gifta sig i kyrkan är gudstjänsten kostnadsfri om den ena partnern är med i Svenska kyrkan.

BEGRAVNING

Alla svenska medborgare betalar en begravningsavgift för att få en gravplats och en ceremonilokal. Den som är medlem i kyrkan har rätt till begravningsgudstjänst.

MUSIK

En kyrka utan sång och musik är som att ro utan åror. Svenska kyrkan Tjörn har ett rikt musikliv tack vare sina cirka 250 körsångare och musiker i alla åldrar. I kyrkorna ordnar våra musiker också välbesökta musikgudstjänster och konserter.

SOMMARKYRKA PÅ TJÖRN

Kustkyrka, sommarkyrka, vägkyrka, sommarfräs, musik i sommarkväll. Du har väl inte missat Svenska kyrkan Tjörns breda och uppskattade utbud under sommaren?

KRISHANTERING/SJÄLAVÅRD

När tillvaron rämnar finns kyrkans professionella personal. Svenska kyrkan har gedigen erfarenhet och ingår i kommunens krisgrupp. Vid personliga kriser finns präster och diakoner till för dig. De har tystnadsplikt. Samtal i en svår situation kan öppna vägar för att komma vidare.

UTLANDSKYRKAN OCH INTERNATIONELLT ARBETE

På närmare 50 platser runt om i världen finns SKUT, Svenska kyrkan i Utlandet, som genom åren betytt mycket för många sjömän från Tjörn och andra som vistas utomlands. Svenska kyrkan har även ett

stort engagemang i fattiga och krigshärjade länder genom Svenska kyrkans internationella arbete. Många gånger görs också snabba insatser även när svenskar drabbas vid olyckor, katastrofer och terrorattentat utomlands.

Stenkyrka församling på Tjörn driver dessutom ett eget internationellt arbete genom sin klädinsamling Rumänieninsamlingen. De stödjer barn- och ålderdomshem i staden Iasi i norra Rumänien.

VÅRA KYRKOBYGGNADER

På Tjörn finns det sju kyrkor. Kyrkobyggnader har också ett symboliskt värde för närområdet och utgör tecken för samhörighet med tidigare generationer. Det är också kulturbyggnader som är viktiga att bevara.

KULTUR OCH TRADITION

Du som tillhör Svenska kyrkan skapar möjligheter för att den kultur och de värderingar som bygger vårt samhälle förs vidare. Berätta för kyrkans företrädare vad du vill göra i kyrkan, och var med och påverka!

Är du inte medlem så kan du bli det här:
www.svenskakyrkan.se/tjorn/medlem